

FRIEDRICH DE LA
MOTTE FOUQUÉ

TILSIMLI YÜZÜK

Çeviri: ZEHRA KURTTKİN

FRIEDRICH DE LA
MOTTE FOUQUÉ

TILSIMLI
YÜZÜK

Der Zauberring, Friedrich de la Motte Fouqué

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

2. basım: Eylül 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3509-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750735097

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

FRIEDRICH DE LA
MOTTE FOUQUÉ

TILSIMLI
YÜZÜK

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Zehra Kurttekin

♥can

Friedrich de la Motte Fouqué'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Undine, 2011

FRIEDRICH DE LA MOTTE FOUQUÉ, 1777'de Norman kökenli, Fransız Protestan mülteci bir ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. 1794'te Weimar dükünün muhafız alayında sancaktar olarak görev yaptı; aynı yıl Fransa'ya karşı ilk ittifak içinde savaşa katıldı. 1797'de İngiliz dili öğrenimi görmeye başladı. Erken dönem romantik hareketle ilk kez bu dönemde karşılaştı. İzleyen yıllar, Fouqué'nin aralarında E.T.A. Hoffmann gibi ünlü isimlerin bulunduğu romantik çevreye eklemlendiği yıllardır. 1804'te Pellegrin takma adıyla yazdığı *Dramatische Spiele* (Oyunlar) yayımlandı. Bu tarihten sonra Fouqué, peş peşe eser vermeye başladı ve popülerlik kazandı. Eserlerinde Nordik mitoloji, Ortaçağ efsaneleri, şövalyelik ve kahramanlık gibi Romantik dönemin en sevdiği konuları işledi. 1809'da yazdığı *Undine*, 1812'de E.T.A. Hoffmann tarafından *Undine Operası* adıyla bestelendi. 1820'den sonra Fouqué'nin popülerliği gitgide azaldı ve mistisizme yöneldi. 1843'te Berlin'de öldü.

ZEHRA KURTTEKİN, Sankt Georg Avusturya Kız Lisesi'ni bitirdikten sonra, Ankara Üniversitesi DTCF Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğrenim gördü. TRT İstanbul Radyosu'nda, sonra TRT İstanbul Televizyonu'nda sanat, kültür, edebiyat ve belgesel programları prodüktörü olarak görev yaptı. H.K. Laxness'ın *Atom Durağı*, Bertolt Brecht'in *II. Reich'in Korku ve Sefaleti*, Freidrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* ve *Tılsımlı Yüzük*, Zeruya Şalev'in *Ve Yeniden Başlar Hayat*, E.T.A. Hoffmann'ın

Şeytanın İksirleri, Thomas Mann'ın *Doktor Faustus* ve Stefan Zweig'in *Vicdan Zorbalığı Karşı ya da Castello Calvin'e*, Joseph Fouché, *Üç Usta*: Balzac, Dickens, Dostoyevski, *Kendini Hayatını Yazan Üç Yazar*: Casanova, Stendhal, Tolstoy ve *Şeytanla Savaş*: Hölderlin, Kleist, Nietzsche gibi yazarların yapıtlarını Türkçeye kazandırdı.

Güzide Okura

Gelecek öykülerin yazarı şu anda telaşlı bir sevinç içinde çalışmasına başlıyor. Bir işe koyulurken heyecan içinde sevgili Tanrı'dan yardım istemesine gülenler çıkabilir; ama yazar yine de, bütün kalbiyle böyle davrandığını itiraf etmekten çekinmiyor. Bunun daha önceki bazı girişimlerinde faydası olmuştu, bu kez de olacağını ümit ediyor. Bu hikâye tıpkı, harikulade kıyılarıyla, gökkuşağın sularına yansıyan renkleriyle, çeşitli akıntılarıyla, üzerinde bulutların sürekli şekilden şekle girdiği gökyüzüyle, engin bir deniz gibi gözlerimin önünde canlanıyor. Dümen tutacağım uzun yolu tanıyorum tanımasına ama karşıma çıkacak serüvenleri, ayrıntısıyla bilmekten ziyade, sadece sezinliyorum. Yine de güzide okurum, bana güvenmeni istiyor, benimle birlikte enginlere açılmaya davet ediyorum seni. Yardıma çağırdığım Tanrı'nın adını anmamı yadırgamış olsan bile sana vermek istediklerimden, başıma gelenleri ve gelecek olanları anlatmamdan çok memnun kalacaksın. Yalnız bil ki anlatacaklarım içinde en hoşuna gidecek olanlar, bana ait değildir; belki bir gün değersiz varlığım izin verir de şimdikiinden daha iyi bir hale gelirim bana mal olabilecek, yukarılardan inmiş, hoş birer armağandır. Gelecek sayfalarda sana elimden gelenin en iyisini vermek istediğim ise, seni şeref sözümle temin ederim ki, yalın gerçeğin ta kendisidir. O halde, ormanlara, kırlara, pek yakında katılacağımız savaşlara, şenliklere, matemlere, düğünlere bütün kalbimle hoş geldin, derim!

BİR

Birinci Bölüm

Kutlu Schwaben ülkesinde, Tuna Nehri'nin hemen kıyısında bir ova uzanır; bir zamanlar, bir mayıs ayında, günlerden bir gün, güneşin son ışıklarının çiçeklerle vedalaştığı saatlerde Otto von Trautwangen adlı bir şövalye adayı oralardaydı yine. Babası Herr Hugh von Trautwangen'in yakınlardaki, yüksek bir tepenin üzerinde bulunan şatosundan çıkıp sık sık bu hoş yerlere gelir, bazen elinde oltasıyla nehirde avlanmanın tadını çıkarır, bazen de rengârenk boyadığı canavar, cadı, cin şeklindeki hedefleri çimenlerin üzerine yerleştirip kazara kimselere zarar vermeyeceğinden emin, oklarıyla nişan alırdı. Bugün de arbaleti¹ ile oklarını yanı başına, çimenlerin üzerine bırakmış, balık avlamaktan çok, hayal oyunlarına dalmak üzere oltasını durgun suyun yüzeyinde sakin sakin sağa sola yüzdürüyordu. Oltanın ucuna yem bile takmamıştı. O esnada yanına Bertha von Lichtenried geldi. Babasının yeğeni olurdu; küçük yaştan itibaren şatoda birlikte büyümüşlerdi. Yanına, çimenlerin üzerine

1. Ortaçağ'a özgü önemli bir fırlatma silahı. Okçulukta ayrı bir kategori oluşturur. Metal bir kundağa dikine oturtulmuş kısa bir yaydan oluşur. Bu kundağın üstünde dört köşeli kısa bir okun yerleştirildiği bir oyuk ve onu fırlatmak için bir tetik vardır. Oklar örme bir zırhı kolaylıkla parçalayabilecek denli güçlüdür. (Ç.N.)

oturdu, şakayla karışık, sevgi dolu bir merakla, böyle hangi hoş hülyalara dalıp gitmiş olduğunu sordu. Otto ne diyeceğini bilemedi. Suyun aynasından kuzininin sevimli yüzünün gülümsediğini görünce hele, hiç bilemez oldu. Kızın sulardaki yansıması çok güzeldi. Kız da delikanlı için aynı şeyleri düşünüyor olmalıydı ki, bir süredir gözünü ayırmaksızın onun sudaki suretini seyrediyordu; iki sevimli çocuk, birbiriyle sanki bir aynadan konuşmuş gibiydiler. Otto bir an düşündü; sonra da, nehrin öte yakasından kırmızı haçlı mantosuyla bir haçlının geçtiğini gördüğünden beri kendini böyle düşüncelere kaptırmış olduğunu hatırladı. Genç kıza bunu anlattı; haçlının, karşı konmaz bir özlem tarafından sürüklenircesine ne sağa ne sola, sürekli dümdüz önüne bakarak yürümesini çok etkileyici bulduğunu, yaşından mı, kederinden mi, yakıcı özleminden dolayı mı başını bu şekilde eğmiş olduğunu bilemediğini söyledi. Arkasından da, insanın uzaklarda, ülkelerin, nehirlerin, denizlerin ötesinde bir yerlerde, her şeyden daha değerli bir şeyler olduğunu düşünmesinin, sadece yolu değil, zorunlu duraklamaları bile katlanılması gereken birer eziyet olarak kabul ettiği böyle bir yolculuğun, kim bilir ne denli özel ve ne kadar muhteşem bir şey olacağını ekledi. “Sen böyle bir yolculuğa çıkmazsın değil mi?” diye sordu genç kız ümit dolu bir gülümsemeyle. “Tanrı korusun,” diye yanıtladı delikanlı. “Benim hedefimde buradaki çimen döşekler var; ya da belki daha çok, tılsımlı yüzüğüm; önemli olan senin onlardan hiç vazgeçmemen, benim dünya güzeli sevgili kuzinim.” Bertha öylesine kızardı ki suyun içinden bir yıldız çakmış gibi oldu. Kuzenine, “Madem kesin olarak burada kalmaya kararlısın, ayrılık konusunu ciddiye almayabiliriz. Yaşlı Ozan Walther’in yazdığı ayrılık şarkısını söyleyelim birlikte. O zaman insan kendini sanki daha bir evindeymiş gibi, daha iyiymiş gibi, birbirin-

den hiç ayrı düşmezmiş gibi hissediyor.” Böylece Otto şarkısını söylemeye başladı:

“Sen tatlı vatan,
Sen sevgili mekân,
Selam sana,
Acı bir sözle selamlıyorum seni
‘Elveda!’ Budur en acı sözüm,
Seni bir daha görememek
Her şeyden daha kötü...
Yaşartır gözlerimi.”

Bertha yanıt verdi:

“Sen, acı gurbet
Siz, açık yollar.
Severek gelirdim peşinizden.
Heyhat, olmuyor işte.
Elveda dedik bir kere, Elveda!
Genç kız beklemek zorunda tek başına,
Bahçede çiçekleri sular
Gözlerinden akan yaşla...”

Şarkı söylemeyi kestiler; zira nehrin karşı kıyısından haçlılardan oluşan kalabalık bir kabile geçiyordu. O denli zengin, o denli çeşitlilik gösteren bir düzeni vardı ki gençler bütün dikkatlerini oraya yönelttiler. Kalabalığın ortasından görkemli katırlara binmiş kadınlar görünüyordu. Hemen yanlarında koruma olarak büyük baltalı kargılarıyla savaşçılar ilerliyordu. Onların yanı sıra, etraflarında yürüyen ya da aralarına sızmış köylü kalabalığından ayrılan, gri giysilerine ve midye biçimindeki başlıklarına karşın kibar ve görgülü zarafetleriyle saraydan geldikleri belli olan birkaç haçlı göze çarpıyordu. İçlerin-

de güçlü ve saygıdeğer duruşlarıyla görgülü kentsoylular, denizin öte yakasında, çile çekilen kutsal yerlerde Tanrı'ya ve kutsal Mesih'e hizmet etmeyi uman, ellerinde neyle uğraştıklarını belli eden gereçleriyle çok sayıda ressam ve müzisyen vardı. En arkalarda da, şık aygırlarının üzerinde, tam teçhizat parlak zırhları içinde, omuzlarındaki kırmızı haçlardan haçlı oldukları anlaşılan birkaç şövalye geliyordu. Kafile tam gençlerin hizasına geldiği sırada kadınlar şarkı söylemeye başladılar.

“Doğu'ya doğru, Doğu'ya!
Dertlerini evde bırak gecenin karanlığında!
Sabah aydınlığı ışıldar.
İsa'nın kutsal topraklarının,
Güzel çiçekleri kutsar seni;
Orada söyler şarkılarını Kidron'un¹ kaynakları.
Orada baba kucağına sığınır sürü,
İnanç dolu cesaret orada büyür;
Ölse de insan orada, iyi olarak ölür;
Doğu'ya kız kardeşler, erkek kardeşler, haydi
Doğu'ya!”

Öylesine güzel, öylesine neşeyle söylüyorlardı ki, batmakta olan güneş sanki yeniden doğacak, bu neşe ve özlem dolu şarkının hatırına geceyi gündüze çevirecekti. Bu hoş seslerin yankıları havada törensel bir şekilde ağır ağır erirken, bu kez şövalyeler neşeli bir savaş havasına geçtiler. Hanımlara eşlik eden zırhlılar da onlarla birlikte söylüyor, şövalyelerin arkasından gelen bir trompetçi, kuvvetle çınlayan notalar üfleyerek eşlik ediyordu. Şarkının sözleri aşağı yukarı şöyleydi:

1. Kutsal Kitap'ta adı geçen ve Kudüs ile Zeytindağı arasında yer alan vadi. (Ç.N.)

“Bileme ey Sarazen, bileme
Ucu kıvrık kılıcını;
Son kez berabersin sürünle.
Yakında çekip gideceksin buralardan!
Yeni topraklar edinirsin belki kendine
Asya'nın ta içlerinde;
Sürüleceksin vaat edilmiş topraklardan.
Şövalye Kral Aslan Yürek,
Ant içti ölümüne.
Geliyor bereketli fırtınalar,
Çok yakında kutsal topraklara...
İsa'nın çile çektiği yerlerde,
Bir savaştır, yaşanacak,
Şan kazanır, orada ölen,
Hayatta kalansa, zafer!”

Kafile geçip gitmişti. Genç çift hâlâ suskunluk içindeydi. Sonunda Otto heyecandan yanakları kızarak konuştu: “Doğrudur, cesur ve yüce gönüllü, Aslan Yürekli dedikleri İngiltere Kralı Richard, bir haçlı seferi ilan etmiş. Babam ile Ozan Walther önceki akşam bundan söz ediyorlardı. Tanrım, kim bilir ne muhteşem bir savaş olacak!” Bertha içini çekti ve şöyle dedi: “Eğer sen, gelip geçen herhangi birilerini gördüğünde böyle heyecanla savaştan, uzaklara gitmekten bahis açarsan, ayrılık şarkısını söylemeye cesaret bulamayacağım bundan böyle.” “Çocuk olma!” dedi delikanlı gülerek, “Böyle bir şey kesinlikle söz konusu değil. Şimdi sen sesine dikkat et, biliyorsun, birlikte söyleyeceğiz şarkımızı.

Ama şarkıyı sonuna kadar söylemek kismet olamayacaktı sanki. Zira onlar yeni dizelere başlarken, vadinin üzerinde çok sayıda atın çıkardığı bir gürültü işitildi. İki si telaşla o tarafa döndü.

KLASİKLER

Erken dönem Alman romantizminin önde gelen yazarlarından Friedrich de la Motte Fouqué, dünyaya sesini ilkin su perisinin efsanesini öykülediği *Undine*'yle duyurdu.

Tolkien'in *Yüzüklerin Efendisi*'ne ilham kaynağı olan *Tıssımlı Yüzük* de yazarın İskandinav sagalarına ve mitlerine, Ortaçağ'ın şövalye anlatılarına ve bu anlatıların temsil ettiği değerlere yönelik ilgisini yansıtan bir eser. Arka planındaki Haçlı Seferleri'yle perilerin, hayaletlerin, orman cinlerinin taçlandığı bu şövalye romanı; adalet ve barış uğruna yollara düşen cesur kahramanların, bu yollarda göğüslenilen güçlüklerin, kurulan kadim dostlukların, sadakatin ve elbette filizlenen güçlü aşkların da destanıdır.

"(...) insan, içindeki özlem onu nereye çekiyorsa oraya gitmeli. Bu niyetle yola çıkmışsa, omuzlarındaki yükleri, yeryüzünün bütün nimetlerini elinin tersiyle silip atabilmek."

Kapak resmi: Harold E. H. Nelson

#canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinlari

ISBN: 978-975-07-3509-3

9 789750 735097